

Religijos aplink mus

N A U J I E N L A I Š K I S

3 numeris

2013 m. rugsėjis

Diskriminacija ir netikintieji Lietuvoje

Pirmuosiuose „Religijos aplink mus“ naujienlaiškio numeriuose rašėme apie religinių mažumų padėtį Lietuvoje ir jų susidūrimus su įvairiomis diskriminacijos dėl religijos ir įsitikinimų formomis. Egzistuoja ir kitokių įsitikinimų individų grupės, kurios taip pat gali susidurti su neigiamomis visuomenės nuostatomis. Tyrimai apie netikinčius asmenis, kaip ir apie religinių bendruomenių narius, gali pateikti svarbios informacijos apie situaciją religijos sferoje Lietuvoje bei galimybę laisvai reikšti savo įsitikinimus.

Dėmesį į netikinčių individų situaciją Lietuvos visuomenėje skatina atkreipti vyraujančios Romos katalikų bažnyčios vaidmuo kultūriniam tapatumui. 2011 m. Lietuvos gyventojų surašymo duomenimis šiai bendruomenei save priskyrė 77,3 % Lietuvos gyventojų. Jokiai religijai savęs nepriskiriančių ir savo tikybos nenurodžiusių individų skaičius kartu sudarė daugiau nei 16%, o asmenys priskiriantys save kategorijai „Agnostikas, laisvamanis ir kt.“ tesudarė 0,01% Lietuvos gyventojų.

Šie Lietuvos gyventojų surašymo duomenys atskleidžia individo polinkį priskirti save tam tikrai religinei bendruomenei, tačiau nepateikia informacijos apie jo tikėjimą ar netikėjimą. Šiek tiek aiškesnę situaciją parodo Europos vertybių tyrimo duomenys bei 2012 m. Vytauto Didžiojo universitete vykdyto projekto „Sekuliarizacijos proceso ypatumai Lietuvoje“ atliktos apklausos duomenys. Lietuvos respondentų buvo periodiškai klausama, ar jie save laiko tikinčiais, netikinčiais ar įsitikinusiais ateistais (nepriklausomai nuo to, ar jie vaikšto į bažnyčią, ar ne). 2012 m. 84,2% respondentų laikė save tikinčiais, 14,5% – netikinčiais, 1,3% – įsitikinusiais ateistais (žr. 1 paveikslą 2 psl.). Matome, jog netikintieji ir ateistai sudarė apklaustųjų mažumą. Iš ankstesniųjų Europos vertybių tyrimų duomenų matyti, kad nuo 1990 m. iki 1999 m. netikinčiųjų smarkiai sumažėjo, o vėlesni netikinčiųjų skaičiaus svyravimai (tarp 1999 m. ir 2008 m. – nežymus sumažėjimas, tarp 2008 m. ir 2012 m. – nežymus pagausėjimas) nėra statistiškai reikšmingi (žr. 1 lentelę 2 psl.).

Šiame numeryje:

Kazachstanas: ateistas ir pastorius suimti be pagrįstų įtarimų

Aleksandras Kharlamovas, kovos su korupcija aktyvistas ir rašytojas ateizmo temomis, bei presbiterionų pastorius Bakhytžanas Kaškumbajevs vis dar lieka sulaikyti Kazachstane. Abiejų asmenų sulaikymas yra paremtas įtarimais dėl veiksmų, kurie laikytini žmogaus teisės į tikėjimo ir žodžio laisvę išraiška, tačiau Kazachstano valdžia nenori į tai atsižvelgti.

Įkalintasis A. Kharlamovas, iš Rytų Kazachstano regiono vis dar sulaikytas nuo tada, kai buvo areštuotas kovo 14 d.

tęsinys – 3 psl.

Pastarųjų dienų šventųjų Jėzaus Kristaus bažnyčia Lietuvoje

Šių metų birželio 27 d. pradėjo veikti nauja oficiali Pastarųjų dienų šventųjų Jėzaus Kristaus bažnyčios Lietuvoje internetinė svetainė *saints.lt*, kurioje pateikiami pranešimai spaudai, komentarai, bažnyčios pareiškimai, vaizdinė medžiaga bei kita svarbi informacija. Šia proga nusprendėme skaitytojus supažindinti su šia religine bendruomene Lietuvoje.

tęsinys – 5 psl.

„Ar žinote, kad...?“

- *Ateistai sudaro šiek tiek daugiau nei 2 proc., o netikintieji – beveik 10 proc. pasaulio populiacijos.*

tęsinys – 6 psl.

Šis naujienlaiškis finansuojamas pagal 2007–2013 m. Europos Sąjungos užimtumo ir socialinio solidarumo programą (PROGRESS).

plačiau – 7 psl.

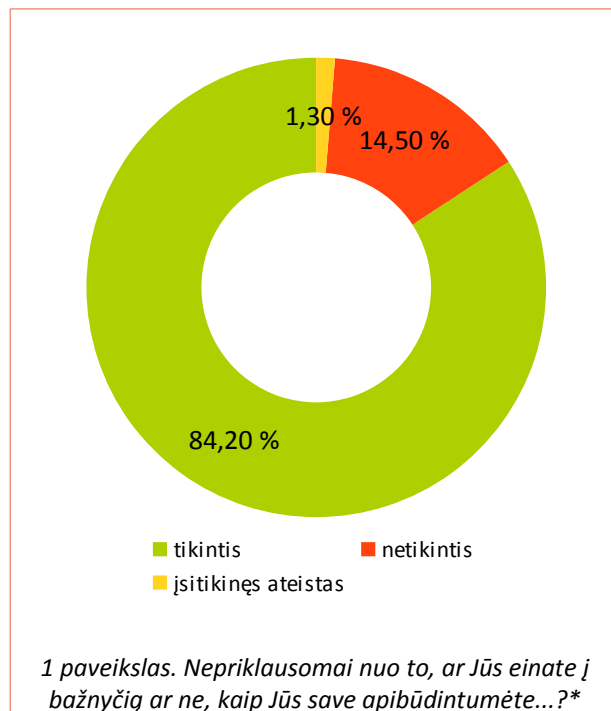
Kadangi netikintieji gali labai skirtis savo pažiūromis, toliau nagrinėsime konkretų – ateistų – atvejį. Skirtingai nei užsienio šalyse, Lietuvoje nėra vieningos netikinčiųjų ar ateistų organizacijos. Tačiau internetiniuose socialiniuose tinkluose galima aptikti neformalias grupes, kuriose dalinamasi informacija ir idėjomis.

Lietuvos ateistų atvejis vertas dėmesio ne vien dėl savo santykio su religija, tačiau ir dėl asociacijų su sovietine praeitimi, kai vadinamasis „mokslinis ateizmas“ buvo svarbi to meto ideologijos dalis. 2007 m. Naujųjų religijų tyrimų ir informacijos centro atlikto tyrimo „Diskriminacija dėl religijos ir įsitikinimų Lietuvoje“ duomenimis, ateistams pilietines teises (tokias kaip žodžio, susirinkimų laisvė, teisė į darbą ir t.t.) linkę pripažinti 46,6% respondentų, kai tradiciniams krikščionims – 85,6%. Pavyzdžiui, itin panašiai respondentų atsakymai pasiskirsto ir konkrečiu atveju – teisė šioms grupėms skleisti savo pažiūras spaudoje, radijuje bei televizijoje. Tai rodo, jog visuomenėje vyrauja kur kas mažesnis pasitikėjimas ateistais, jie nėra tolygiai vertinami su tradiciniais krikščionimis. Vis dėlto svarbu paminėti, jog, minėto tyrimo duomenimis, ateistai Lietuvoje vertinami palankiau nei bet kuri kita religinių mažumų bendruomenė.

2013 m. Vytauto Didžiojo universiteto Sociologijos katedros absolventės R. Kraulėdaitės atliktame kokybiniame tyrime „Ateizmo raiška Lietuvoje: ateistinių pažiūrų ypatumai ir ateistų santykis su visuomene“ išryškėjo, jog, skirtingai nei religinių mažumų atstovai, ateistai rečiau teigia patiriantys diskriminaciją ar susiduriantys su neigiamomis nuostatomis privačioje erdvėje. Tyrimo duomenys taip pat atskleidė, kad viešojoje erdvėje ateistams vis dar gali būti klijuojama „komunisto“ etiketė. Tokį požiūrį atskleidžia tokie tyrimo dalyvavusių informantų pateikti pavyzdžiai:

„jeigu Delfio komentaruose paskaitai, kad ten ateistai yra komunistai, kad vos ne priešai ir panašiai, tai aš nekreipiu dėmesio.<...> ateizmo vardas yra Lietuvoj, manau, labai asocijuojamas su tuo sovietiniu dalyku ir turi labai neigiamą konotaciją, tokią reikšmę, vadinasi, ten bedievis, bedievis – irgi tokia neigiama reikšmė, bet ateistas toks kažkoks iš viso vos... ateistas komunistas.“ (Kostas, 28)

„Buvo apostazės tai renginys. <...> tas renginys pateko į spaudą... Delfj. <...> nebuvo daug dalyvaujančių. Buvo tik daug labai reakcijų. <...> taip sutapo, kad mirė Brazauskas, jo neįvežė į tą katedrą ir žmonėms pasirodė, kad čia mes Brazausko kažkokie agentai... komunistai.“ (Gytis, 24).

Tai, kad Lietuvoje ateistai gali susidurti su sunkumais dėl savo pažiūrų viešo reiškimo, rodo ir kai kurių informantų patirtys darbovietėse. Valstybinių postų ar aukštųjų pareigų versle užėmimas taip pat gali tapti problematiškas. Dar viena tyrime dalyvavusi informantė teigė, kad vengia viešai skleisti savo ateistines pažiūras dėl užimamų pareigų nevyriausybiniame organizacijoje, kurios veikla yra finansuojama iš valstybės biudžeto:

„Viešoj erdvėj mūsų dabartinėj valstybėj, dirbant tokį darbą, kaip mano, kuris yra finansuojamas iš valstybės biudžeto, per projektus, nemanau, kad tai būtų labai saugu afišuoti savo pažiūras ir veltis į diskusijas su pareigūnais.“ (Dovilė, 49)

1 lentelė. Tikintieji, netikintieji ir ateistai Lietuvoje, proc.**

	1990 m.	1999 m.	2008 m.	2012 m.
Tikintis	55.1	84.2	85.1	84,2
Netikintis	41.8	13.9	13.6	14,5
Įsitikinęs ateistas	3.1	1.9	1.3	1,3
Viso	100	100	100	100

Lietuvos katalikų bažnyčia sovietmečiu vaidino gana svarbų vaidmenį saugodama lietuvių kultūrinį tapatumą; ji taip pat sistemingai palaikė opozicinius judėjimus prieš komunistų partiją ir mokslinio ateizmo sklaidą. Tuo tarpu, kaip rodo tyrimo duomenys, ateizmas viešojoje erdvėje vis dar dažnai siejamas su komunistine ideologija ir priešinamas lietuvių kultūriniam tapatumui ar moraliam elgesiui. Toks sugretinimas išlieka nepaisant

to, kad Nepriklausomybės laikotarpiu augusi ir brendusi karta ateizmo jau nebesieja su sovietmečiu.

Ateistų santykis su kitomis religijomis – taip pat svarbus klausimas. Nors iš pirmo žvilgsnio gali pasirodyti, kad ateizmas ir religija apskritai yra konfrontuojančios stovyklas dėl skirtingų įsitikinimų ir pasaulio suvokimo, didelė dalis minėtame tyrime dalyvavusių informantų nebuvo nusiteikę vien tik priešišškai religijos kaip tokios atžvilgiu, nepaisant pabrėžtinai išreikšto kritiško požiūrio religijų atžvilgiu. Jų nuomone, daugelio religijų moralės normos yra pasenusios dėl įvykusios socialinių procesų kaitos šiuolaikinėse visuomenėse, o jų taikymas gali būti problemiškas, ypač lytiškumo srityje. Paaiškėjo, kad religinių mažumų bendruomenės informantai vertino šiek tiek palankiau nei vyraujančią religiją Lietuvoje. Anot kai kurių tyrimo dalyvių, religinių mažumų bendruomenės sukuria prielaidas konkurencijai tarp religijų Lietuvoje, o tai paskatina individualizmą, supratimą, jog nebūtina eiti kartu su masėmis, išryškėja visuomenės įvairovė.

Apibendrinant R. Kraulėdaitės tyrimo „Ateizmo raiška Lietuvoje: ateistinių pažiūrų ypatumai ir ateistų santykis su visuomene“ duomenis galima teigti, kad buvimas

ateistu taip pat gali tapti pretekstu diskriminacijai, bei kad ateistai susiduria su neigiamomis nuostatomis visuomenėje. Ateizmas taip pat gali būti vertinamas neigiamai ir dėl kai kurių istorinių ir kultūrinių Lietuvos visuomenės raidos aplinkybių, nors ateizmas, kaip šiandieninis reiškinys, yra menkai tesusijęs su Sovietų Sąjungos komunizmu, bei gali būti sietinas su tokiais moderniomis vertybėmis, kaip racionalumas, individualumas, kurios populiarios šiuolaikinėse vakarų visuomenėse. Tai leidžia manyti, jog diskriminacija Lietuvoje nėra reiškinys, liečiantis tik atskiras, konkrečias visuomenės grupes; diskriminacijos priešastis yra veikiau bendras ribotas visuomenės nusiteikimas priimti „kitokį“ ir negebėjimas kritiškai pažvelgti bei įvertinti nusistovėjusius stereotipus.

Rasa Kraulėdaitė

Išnašos

* 1 paveikslas šaltinis: 2012 m. VDU vykdyto projekto „Sekuliarizacijos proceso ypatumai Lietuvoje“ rėmuose atliktos Lietuvos gyventojų reprezentatyvios apklausos duomenys.

** 1 lentelės šaltinis: 2012 m. VDU projekto (žr. * išnašą) ir Europos vertybių tyrimų 1990, 1999 ir 2008 m. bangų duomenys.

Religinio gyvenimo Lietuvoje ir pasaulyje įvykiai

Kazachstanas: ateistas ir pastorius suimti be pagrįstų įtarimų

(tęsinys, pradžia 1 psl.)

Vyksta tyrimas dėl nusikalstamų veikų – „religinės neapykantos kurstymo“. Ridderio miesto teismo teisėjas Kajirbekas Jelemesovas teigė, jog byla pradėta nagrinėti liepos 19 d., o kitas posėdis bus liepos 29 d. Paklaustas, kiek truks bylos tyrimas, nieko netikslindamas teisėjas atsakė, jog tai priklausys nuo gynybos ir galimų jų peticijų.

A. Kharlamovui pateikti kaltinimai pagal Kazachstano baudžiamojo kodekso 164 str., 1 d., kuri yra gana neaiški ir plačios apimties. Šioje dalyje nusikaltimu laikoma: „Sąmoningi veiksmai, kuriais siekiama kurstyti socialinę, nacionalinę, gentinę, rasinę ar religinę nesantaiką ar priešiškumą, arba kuriais užgaunama nacionalinė garbė ir orumas, religiniai piliečių jausmai, taip pat piliečių išskirtinumo, pranašumo ar nepilnavertiškumo

propaganda, pagrįsta jų religinėmis pažiūromis, gentine ar rasine priklausomybe, jei šie veiksmai įvykdomi viešai ar naudojantis masinėmis informavimo priemonėmis“. 164 str. kriminalizuojamoms sąvokoms nėra pateikta jokių apibrėžimų. Kaip galimos bausmės nurodoma bauda arba įkalinimas iki septynerių metų.

Policijos kapitonas Alikhatas Turakpajevs pripažino, kad niekas nenukentėjo nuo to, ką rašė A. Kharlamovas. A. Turakpajevs užsakė psichologines/filologines ekspertizes Kharlamovui bei jo rašiniams.

Kuatas Rakhimberdinas, Kazachstano žmogaus teisių ir teisinės valstybės biuro atstovas, teigė, jog A. Kharlamovas dalyvauja įvairiose veiklose ir tuo suerzino policiją, o tai, anot jo, greičiausiai ir tapo šios bylos priežastimi. K. Rakhimberdinas pridėjo, jog rašiniai apie religiją tėra dingstis. Bet kuriuo atveju, tai yra saviraiškos ir religijos laisvės pažeidimas. Jo teigimu, teismo kaltinamojoje išvadoje daromas apibendrinimas, jog A. Kharlamovas laikraščių ir interneto straipsniuose pateikia savo asmeninę nuomonę kaip viršesnę nei

daugumos visuomenės nuomonė ir tokiu būdu kursto religinį priešišumą. Kaltinamojoje išvadoje daug prieštaringos terminologijos, vienais atvejais A. Kharlamovo straipsniai apibūdinami kaip religiniai, kitais – kaip ateistiniai. Taip pat šioje išvadoje yra daug pasikartojimų, viena ištrauka kartojama dvylika kartų. Anot K. Rakhimberdino, liūdna ir baisu suvokti, jog teismo verdiktas gali kartoti tuos pačius kaltinimus. Jeigu Ridderyje būtų bent vienas teisėjas su minimaliu sąžiningumo laipsniu, kaltinimas būtų atmetas kaip absurdiškas ir nepagrįstas, o A. Kharlamovas būtų išteisintas, sakė žmogaus teisių ir teisinės valstybės biuro atstovas.

Teisėjo K. Jelemesovo paklausus, kodėl išreiškus nuomonę apie religiją pateikiami tokie rimti kaltinimai, jis atsakė, jog su teismo sprendimu, galima susipažinti per A. Kharlamovo advokatą.

Dar viena bausmė A. Kharlamovui?

Marina Kaplunskaja, A. Kharlamovo partnerė ir Ridderio gyventoja, teigė, jog jis laikomas Oskemene, kuris nuo Ridderio yra už trijų valandų kelio traukiniu arba dviejų valandų – automobiliu. M. Kaplunskaja mano, jog tai yra dar viena bausmė A. Kharlamovui, valdžia siekia sumažinti jo kontaktus su draugais ir šeima. M. Kaplunskajai nebuvo suteiktas šansas asmeniškai pasikalbėti su A. Kharlamovu bylos svarstyje liepos 19 d., jį galėjo pamatyti tik teisme, kur pavyko apsikeisti trumpais pasisveikinimais.

Per A. Kharlamovo sulaikymą ir psichiatrinę ekspertizę paaiškėjo, jog per tris mėnesius jis neteko dvidešimties kilogramų, birželio 12 d. kalbėjo M. Kaplunskaja. Ji galėjo su A. Kharlamovu susitikti tik kartą penkioms minutėms per visą jo sulaikymą. Nuo tada A. Kharlamovo svoris daugiau nebekrito, nors jis atrodo išblyškęs, tačiau stengiasi išlikti stiprus ir apsiginti.

Pastorius taip pat vis dar sulaikytas

Pastorius Bakhytžanas Kaškumbajevs, atsakingas už Gailestingumo bažnyčią (Grace Church) sostinėje Astanoje, buvo areštuotas gegužės 17 d., jam buvo pateikti įtarimai dėl „kenkimo sveikatai“, ir jis iki šiol tebėra sulaikytas neaiškiais pagrindais.

Kaip ir A. Kharlamovo atveju, įrodymai pateisinantys bylą ir sulaikymą atrodo menki. Lyazzata Almenova, kurios sveikatos būkle valdžia pagrindė bylą, raštu kreipėsi į Astanos prokuratūrą, prašydama nutraukti bylą ir pareikšdama, jog yra psichiškai sveika, o 2012 m. atliktas jos sveikatos vertinimas buvo atliktas nelegaliai. „Pastorius yra nekaltas ir visiškai nepakenkė mano sveikatai“, – sakė ji.

Anot L. Almenovos, valdžios institucijos ją antrą kartą prievarta įtraukė į psichologinę ekspertizę tarp vasario 23 d. ir kovo 13 d. tam, jog būtų patvirtinta tariamai nestabili jos psichikos būklė siekiant atmesti jos skundus ir prašymus, kuriais buvo tvirtinama, kad pastorius B. Kaškumbajevs nėra atsakingas už L. Almenovos veiksmus ir žodžius. Tačiau, galiausiai, L. Almenova buvo panaudota kaip liudininkė pradėti bylą prieš pastorių B. Kaškumbajevą.

Jos teigimu, antrą kartą psichiatrijos klinikoje su ja buvo elgiamasi atidžiau ir atsargiau. Tam įtakos galėjo turėti tarptautinis dėmesys bylai. Tačiau pirmą kartą psichiatrijos klinikoje 2011 m. jai buvo leidžiamos injekcijos, sukėlusios stiprią apatiją ir pasyvumą. Ji nebuvo informuota, kas švirkščijama.

Pastoriaus B. Kaškumbajevs suėmimas tariamai buvo dalis tęstinio policijos tyrimo atlikto 2011 m. liepos mėn. dėl B. Almenovos motinos skundo, kuriame teigiama, jog pastorius pakenkė jos dukros sveikatai. Šiuos įtarimus bažnyčios nariai kategoriškai paneigė. Dėl to 2012 m. buvo įvykdyti reidai kaltinamojo pastoriaus bažnyčioje bei su juo nesusijusioje Naujojo Gyvenimo bažnyčioje (New Life Church) Uralske, Kazachstane. Šiuo laikotarpiu žiniasklaidoje pasirodė daug pranešimų, atakuojančių Bažnyčią dėl tariamo „haliucinogenų“ tiekimo nariams. Kaip paaiškėjo, šie „haliucinogenai“ tebuvo nealkoholinis Komunijos gėrimas. Policija menkai domėjosi Bažnyčios narių apklausa, kuri 2012 m. spalio 12 d. vykydyta dėl tiriamų kaltinimų.

Šių metų liepos 19 d. pastorius B. Kaškumbajevs buvo perkeltas į Almatos miesto sulaikymo centrą Nr. 2, iš kurio jis turėjo būti perkeltas į to paties miesto psichologinį-psichiatrinį vertinimo centrą. Jo perkėlimas į Almatą buvo Astanos policijos tyrėjo Viačeslavo Glazkovo įsakymo dėl papildomos psichiatrinės ekspertizės B. Kaškumbajevui skyrimo rezultatas. Šio policijos tyrėjo peticija dėl B. Kaškumbajevs sulaikymo pratęsimo vienu mėnesiu – iki rugpjūčio 17 d. – buvo palaikoma Astanos miesto prokuratūros. Liepos 8 d. sulaikymo pratęsimą patvirtino teisėjas Nurlanas Bajakhmetovas.

Teismas nenagrinėjo pastoriaus B. Kaškumbajevs advokato teikiamų peticijų. Prokuroro Alano Tlenchijevs tvirtinimu, „nebuvo jokių Procedūrinio kodekso pažeidimų, o valdžios institucijos šioje byloje yra labai atsargios, žinant, jog ši byla sukėlė tarptautinį rezonansą“. Vis dėlto, jis nepaaiškino, kodėl būtent tik teisėjas N. Bajakhmetovas darė visus sprendimus ir dėl arešto, ir dėl arešto pratęsimo.

Atgal į TSRS?

Paklaustus, kodėl Kazachstanas sveikos psichikos žmonėms skiriamos psichiatrinės ekspertizės ir, ar tai nėra sugrįžimas atgal į sovietinį piktnaudžiavimą psichiatrija, prokuroras A. Tlenčijevs pareiškė, jog Baudžiamasis kodeksas reikalauja tokių ekspertizių siekiant nustatyti, ar įtariamieji gali būti laikomi atsakingi už sunkius nusikaltimus. Paklaustas, kodėl valdžios institucijos šią Baudžiamojo proceso kodekso nuostatą pabrėžtinai taikė būtent A. Kharlamovo ir B. Kaškumbajevu atvejais, Tlenčijevs tvirtino, jo šie du asmenys nebuvo vieninteliai, kuriems tokios procedūros taikytos. Anot jo, panašiu laikotarpiu buvo dar dvi kitos bylos, tačiau jų konkrečiai neįvardino, nes teigė neprisimenąs detalių.

B. Kaškumbajevu sūnus Askaras ir kiti Gailastingumo bažnyčios nariai sakė, jog viena iš priežasčių, kodėl valdžia pasitelkė psichiatriją, yra siekis viešai pažeminti bei sugriauti bažnyčios įvaidį.

Askaro teigimu, tyrėjui V. Glazkovui pavyko pratęsti suėmimo laikotarpį siekiant rasti daugiau įrodymų paremti rimtiems kaltinimams, kurie buvo pareikšti prieš Akaro tėvą. „Glazkovas siekė išlošti laiko, kad surastų įrodymus, kurie neegzistuoja. Mano tėvas nesiekė susargdinti ar pakenkti žmonėms. Buvo siekta tėvą pripažinti psichiškai nesveiku tam, kad byla būtų užbaigta, kai į ją nukreiptas tarptautinis dėmesys“, – sakė Askaras. Tai leistų pastorių izoliuoti psichiatrinėje ligoninėje.

„Mūsų vienintelė viltis yra plačiosios visuomenės ir tarptautinės bendruomenės pagalba. Vietos žiniasklaida skelbia kompromituojančią medžiagą apie mano tėvą. Atrodo, jog valdžios institucijos nusiteikę jį bausti“, – pasakojo Askaras.

Pagal „Forum 18 News Service“ 2013 m. liepos 26 d. publikuotą Mushfigo Bayramo straipsnį parengė Rasa Kraulėdaitė

Pastarųjų dienų šventųjų Jėzaus Kristaus bažnyčia Lietuvoje

(tęsinys, pradžia 1 psl.)

Statistikos departamento 2011 m. atlikto Lietuvos gyventojų surašymo duomenimis, Pastarųjų dienų šventųjų Jėzaus Kristaus bažnyčios nariai save priskyrė 129 asmenys, t. y. mažiau nei 0,01 proc. Lietuvos gyventojų. Ši bendruomenė Lietuvoje įregistruota 1995 m.

Pastarųjų dienų šventųjų Jėzaus Kristaus bažnyčia – krikščioniškos kilmės religinė bendruomenė. Šios bendruomenės nariai, žinomi kaip mormonai, tiki į Dievą Tėvą, Jo sūnų Jėzų Kristų ir Šventąją Dvasią kaip tris atskirus asmenis. Mormonai tiki, kad jie yra dvasiniai Dievo palikuonys ir, kad visi žmonės anksčiau gyveno kartu su Dievu. Gyvenimas žemėje, pasak mormonų, yra skirtas susipažinimui su Viešpaties planais ir yra dalis išganymo plano.

Mormonų istorija Lietuvoje prasideda 1907 m., kai čia įsikūrė misionieriai, atvykę iš Tilžės. Rašytinėje Pastarųjų dienų šventųjų Jėzaus Kristaus bažnyčios istorijoje užsimenama apie nedidelį skyrių, kuris 1909 m. buvo įkurtas Klaipėdoje. Skyriaus veikla truko iki 1934 m., kai vokiškai kalbantys misionieriai buvo išprašyti iš Lietuvos to meto valdžios.

Šios bendruomenės veikla Lietuvoje atsinaujino tik 1992 m., o 1993 m. įsteigtas pirmasis Bažnyčios skyrius Vilniuje.

Pastarųjų dienų šventųjų Jėzaus Kristaus bažnyčios nariai sekmadieniais į pamaldas renkasi Vilniaus, Kauno, Klaipėdos ir Šiaulių susirinkimų namuose. Prie bendruomenių veikia sekmadieninės mokyklos vaikams bei suaugusiems. Kaip ir visame pasaulyje, Lietuvoje mormonai aktyviai veikia labdaros srityje, remia įvairias vaikų globos organizacijas, organizuoja nemokamas anglų kalbos pamokas pageidaujantiems.

Paveikslas 2: Pastarųjų dienų šventųjų susirinkimų namai Vilniuje (šaltinis: saints.lt)

Visuomenėje mormonai neretai vertinami kontroversiškai. Dažniausiai taip yra dėl to, jog ši bendruomenė siejama su poligamijos (daugpatystės) praktikavimu, kuris buvo šios bažnyčios istorijos dalimi. 1830 m. Josephas Smithas Niujorko valstijoje įkūrė Kristaus bažnyčią, kurią 1838 m. pervadino į Pastarųjų dienų šventųjų Jėzaus Kristaus bažnyčią. Naujai įkurta bažnyčia buvo persekiojama, nes mormonai praktikavo poligamiją, bei buvo manoma, jog jie siekia teokratinio valdymo. Nepaisant opozicijos bažnyčia augo, tačiau dėl

nuolatinių persekiojimų J. Smitho sekėjams ne kartą teko išsikelti.

Po J. Smitho nužudymo 1844 m. Bažnyčia buvo ištikusi krizė. Antruoju Bažnyčios prezidentu tapo Brigham Youngas (1801-1877). Vėliau B. Youngas įteisino poligamiją, kurios slapčia laikėsi ir J. Smithas. Nepaisant politinio spaudimo iš JAV vyriausybės, B. Youngo vadovaujami mormonai paplito visoje Jutos teritorijoje ir tapo vyraujančia religija. Po Youngo mirties, jo įpėdiniai tęsė poligamijos tradiciją, kol 1890 m. to meto bažnyčios prezidento Wilfordo Woodruffo dekretu poligamija buvo uždrausta. Antrasis bažnyčios dekretas dėl poligaminių santuokų buvo išleistas 1904 m., po to,

kai mormonų valstijos atstovai pateko į JAV senatą. Nuo šio dekreto paskelbimo poligamiją praktikavę bažnyčios nariai buvo ir yra ekskomunikuojami. Tačiau ir šiais laikais keli tūkstančiai nuo pagrindinės bažnyčios atsiskyrusioms bendruomenėms priklausančių žmonių Jutos, Arizonos ir Nevados valstijose, uždaroje kolonijose, tebepraktikuoja poligamiją.

Lietuvoje mormonai taip pat laikosi nuostatos, jog žmogus, praktikuojantis poligamiją, negali būti Pastarųjų dienų šventųjų Jėzaus Kristaus Bažnyčios nariu.

*Pagal saints.lt ir religija.lt informaciją parengė
Rasa Kraulėdaitė*

„Ar žinote, kad...?“

(tęsinys, pradžia 1 psl.)

- Ateizmo mokyklos aptinkamos jau nuo istorinių Vedų religijos laikų Indijoje. Vakaruose ateizmo šaknys siekia graikų filosofijos laikus dar iki Sokrato, tačiau neiškilo kaip atskira pasaulėžiūra iki Švietimo epochos.
- Rytų Azijoje ateistai ir nereligingi asmenys sudaro didžiąją dalį populiacijos, kai Europos šalyse ateistų ir netikinčiųjų skaičius dažnai nepersveria nei dešimties procentų.
- Pasaulyje yra daugiau nei 14,7 milijono mormonų. Ši bažnyčia kartais įvardijama kaip sparčiausiai auganti religinė bendruomenė pasaulyje.
- Pastarųjų dienų šventųjų Jėzaus Kristaus bažnyčios tikėjimo išskirtinumas yra tai, jog krikšto apeigos asmeniui gali būti atliekamos ir po mirties. Tikintieji siekia po mirties pakrikštyti savo mirusius giminaičius, tad mormonai yra vieni uoliausių genealogijų tyrinėtojų pasaulyje.
- Itin svarbus mormonų tikėjimo aspektas yra šeima. Pagal šį tikėjimą, mormonų šventyklose pašventintos santuokos, kaip ir sukurtosios šeimos santykiai, nesibaigia mirtimi, o išlieka ir amžinybėje.

Naujųjų religijų tyrimų ir
informacijos centras

Progress
Programme

LYGIŲ GALIMYBIŲ
KONTROLIERIAUS TARNYBA

UŽ ĮVAIROVĘ
PRIEŠ DISKRIMINAVIMĄ

Šis naujienlaiškis finansuojamas pagal 2007–2013 m. Europos Sąjungos užimtumo ir socialinio solidarumo programą (PROGRESS).

Šią programą įgyvendina Europos Komisija. Programa sukurta siekiant finansiškai paremti užimtumo, socialinių reikalų ir lygių galimybių srities Europos Sąjungos tikslų įgyvendinimą ir taip prisidėti prie strategijoje „Europa 2020“ nustatytų šios srities tikslų įgyvendinimo.

Septynerius metus trunkanti programa skirta visiems suinteresuotiesiems subjektams, kurie gali padėti rengti tinkamus ir veiksmingus užimtumo ir socialinės srities teisės aktus ir politiką 27 ES valstybėse narėse, ELPA ir EEE šalyse, ES šalyse kandidatėse ir narystės ES siekiančiose šalyse.

Daugiau informacijos rasite
<http://ec.europa.eu/progress>

Naujienlaiškio redakcinė kolegija

Rasa Kraulėdaitė, doc. dr. Milda Ališauskienė, Donatas Glodenis

Kontaktai: el. p. info@religija.lt, tel. 8 686 13183, 8 685 44611

Pastaba:

Naujienlaiškio turinys atspindi dotacijos Gavėjo, bet ne Europos Komisijos ar jos institucijų požiūrį. Europos Komisija neatsako už medžiagos turinį bei už galimą informacijos panaudojimą.